

הייתי עובד דחה

ראש מערכת העולם הזה (במרכז) יצא כפועל־דחק לעבודה יזומה - ומדווח

המגוון ביותר של פועלי־דחק החדשים בני המיתון. ערב צאתי לעבודה, התקשרתי שנית עם לישכת העבודה. ואו הודיע לי המנהל, כי לא אוכל לצאת לחומת העיר העתיקה. ה' עבודה שם נגמרה. גרוטאות תשיח סולקו. וכך הגעתי לכיכר הרוידקה. שני בחורים התחכחו: "הכי טוב זה קבלנות. ב'11 וחצי כבר גמרתי".

אוחו נושא ישן־נושן. הוא העסיק את חברי־לעבודה לפני שנים, והוא העסיק את חברי של עכשיו. תמיר החלוקה זהה: התו' קים, הנמרצים, רוצים לעבוד לפי קבלנות. לסיים את מיכסת העבודה בקצב מזורז, ו' לתזור הביתה מוקדם יותר. החלשים יותר, האפאטיים יותר, מעדיפים לעבוד לפי שעות. לטא, בלי להתעייף יותר מדי. לשמור על הכוח בשביל עבודה רצינית יותר.

פועל היה עד לפני זמן קצר צייר, או אילי אדריכל, והמיתון הפך אותו לפועל דחק.

בצל מינרה דויד
ל פני שיצאתי לעבודה, קיבלתי תדריך מזורז ממנהל לישכת העבודה בירושלים, משה שלף. הוא הסביר לי באיזה עבודות יזומות מועסקים המובטלים באזור, כדי שאבחר לעצמי את העבודה המעניינת אותי במיוחד. בחירתו הראשונה היתה: ירושלים, למרגלות מיגדל דויד, לצד הכביש החדש שנסלל להר ציון.

"נשארה הרבה פסולת מלפני המלחמה,"

"היי! בובה!" קרא הראשון, בעל נעלי הציה ציה ציה. הבובה, שעברה אותה שעה מעבר לרחוב, המשיכה בדרכה. הוא לא הירפה. "דובשנית, הביטי אלי!"

המלים אמנם מלים של נערוזה מן המניין. אבל מי ראה נערוזה מן המניין עומד בשש בבוקר בין פועלי דחק? הדובשנית לא נאותה אפילו להראות ששמעה אותו.

האינטליגנט צריך החשוב
ק צת יותר רחוק, בשולי החבורה הגדולה, עמד צעיר כסוף־שיער. הוא הרכיב משקפיים כהות גדולות, בעלות מיס' גרת זהב. לבושו היה נקי ולאגנטי: מכנס'

ע ליד להיות בכיכר הרוידקה בשש ועשרים. בשש־חצי יוצאים. שאל שם על המכוניות של הקרן הקיימת.

נה היתה: איזה בגדים אלבש? מכיון שהת' ונפיתו להכנות הדרושות. הבצייה הראשו' כונתי להופיע כפועל, ולא כעתונאי, היה כרוך שאצטרך בגדי־עבודה מתאימים. התכ' ונתי כבר להוציא את בגדי־החאקי הישנים שלי, כשנוכחתי: הרי פועלי־הדחק של היום לא כולם פועלים. רבים מהם פקידים, או סתם בעלי־עסקים שלא הלך להם. אפשר להניח שהם יוצאים לעבודות הייעור בבני דיהם הרגילים.

בכיכר הרוידקה נפתח הקיוסק הראשון. אוטובוס ריק התקרב לטא לתחנה. לרגלי המצבה, המוקדשת למרגמה המפורסמת של מלחמת תשיח, ישבו כמה גברים. מולם, על המיזרבה, התגודדו עוד כמה עשירות.

חלק מהם הכרתי מיד: ידידי הוותיקים מ' 1959. אם לא הם עצמם, הרי חבריהם הדור' מים להם. "הדפוקים" של או ושל היום.

כל קורא־עיתונים מכיר את דמותם. כל המטייל בנוף הארץ כבר ראה אותם: יהודים בני עדות המזרח, חרש־פינים ומגודלי זק' גים. תימנים, בוכרים, עיראקים. אנשים ש' התחילו את הקאריירה המקצועית שלהם ב' ארץ כמחוסרי־מקצוע. הם אפילו הפסיקו לקלל את גורלם.

וליד "הדפוקים" — גזע חדש של פועלי־דחק.

"היי, דובשנית!"
ק בוצה של שלושה צעירים עומדי ב' מרכז, לבושים "אזרחית". אחד מהם לבש מכנסיים כהים הדוקים, וחולצה לבנה. לרגליו נעלים חצאיות, המתאימות יותר ל' רחבת־הריקודים מאשר לטרשי ההרים.

שני היה לבוש כחייל: חולצה ומכנסי חא' קי, ולרגליו נעלי־צנחן. הכל העיד: רק עתה השתחרר מצה"ל.

השלישי היה ממש אלגנטי: גבוה מאוד, רזה מאוד, במכנסיים ומעיל. גם תספורתו יחייה לתפארת.

את האוכל שלהם נשאו בתיקים שהתאימו לבגדיהם. תיקים שבורגנים טובים נוהגים לקחת לפיקניקים. לא אותם ילקוטי חאקי של הפועל הוותיק. אחד מהם אפילו ארו את ארוחתו בתוך סליקניות מפלסטיק ירוק. והשיחה?

מאת שלום כהן

הסביר לי. "היו שם מוסכים ערביים. עכשיו מפנים משם את הגרוטאות. צמיגים ישנים כלי סוף."

"והלגיון לא מפריע?" שאלתי.

"בכלל לא. החיילים הירדנים מסתכלים מלמעלה ולא מתערבים."

"זה בכל זאת נשמע קצת כסוכן. זה לא מרתיע את הפועלים?"

הוא צחק. "אף אחד עוד לא סירב לצאת לשם. היום אין הרבה בחירה. הם זקוקים לעבודה. מה שיש לוקחים."

ביקשתי להצטרף לקבוצה זו, לפחות ליים אחד. הוא הבטיח לסדר זאת. ומה בימים שלאחר מכן? אולי בגננות בהר הרצל, או ביד ושם? אולי פקידות ביד ושם? עושים שם עבודה עצומה: עורכים רשימה שמית של כל קורבנות השואה, לפי קהילותיהם, עד עכשיו לא היה מי שיעשה את העבודה. עכשיו יש מספיק פקידים מובטלים. אבל שלף בעצמו סיכום: "לא. אני רואה שאתה לא מעוניין בפקידות."

הוא המשיך ופירט את העבודות היוזמות: חפירות ושיחזורים ארכיאולוגיים, ניקוי הצ' רות וחלוקת עובדות במשקיספר ליד ירוש' לים, עבודות־ניקוי של העיריה. וכמובן — ייעור. זה היה, וכנראה, תמיד יהיה המיקלט הגדול של מחוסרי־עבודה. בחרתי בייעור. כי שם, כפי שהבטיח לי, אמצא את המידגם

הצעיר בבגדי־החייל המשיך: "151 בורות עשיתי אתמול."

151 בורות? השתגע? הרי או, בפעם ה' אחרונה שהייתי פועל דחק, כשהיו דורשים מאיתנו לגמור 75 בורות ביום־עבודה, היו כל הפועלים זועקים לשמיים שזה ניצול, רצח, פשע. איך פתאום הוכפלה המיכסה? ההסבר פשוט: "לא מוצא תן בעיניך — אל תעבוד!"

לא ידע, המיסכן

מ שאית ראשונה הגיעה התמלאה כהרף־עין. הופיעה עוד משאית. עליתי מולי ישב הצעיר בעל נעלי־הריקוד. אין לי דרך אחרת, בשלב זה, לזהוהו. משמאלי התיישב עיראקי זקן בלבוש מרופס. כל הופעתו העידה כי הוא "דפוק" מרופס. אחד מוותיקי הקרן הקיימת לישראל, שעשו יותר מאוסיסקין וחנקין למען ייעור הארץ.

הצעיר שישב מולי התחיל לדבר עם שכנו, שנראה כבן 20 או 21. בחור יפהפה, גבוה ושחרחר. מאלה הקוטלים נערות במבט אחד של עיני־הקטיפה החומות שלהם. "אלוהים", אמרתי לעצמי, "מקומו לא כאן. זאת טעות נוראה. הוא צריך לנסוע לטכניון או לאוני' בריסטה. צריך להסביר לו שהוא עלה למכור ניח הלא־נכונה."

הוא לא ידע זאת, המיסכן. הוא ישב בתמימות בין "הדפוקים", ושוחח עם בעל נעלי־הציה ציה ציה. היה להם נושא משותף: שניהם גמרו בית־ספר מקצועי. שניהם קיב' לו תעודה המעידה שהם למדו בקורס של